

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Кафедра Економіки та управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
денної форми навчання

_____ Проценко О.М.
“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ціни та ринки

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

напрямок підготовки 6.051 Економіка

інститут, факультет: Шосткинський інститут СумДУ,
факультет денної та заочної форми навчання

Погоджено: начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка 2016 рік

Робоча програма з дисципліни «Ціни та ринки»
для студентів за напрямом підготовки – 6.051 Економіка

Розробники: Пригара І.О. викладач кафедри економіки та управління

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від. “___” _____ 20__ року № ___

Завідувач кафедри економіки та управління _____ Прожога І.В.

“___” _____ 20__ року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5/5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.051 Економіка		
Модулів 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів 2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин 150/150		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента -7,4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		118 год.	140 год.
Індивідуальні завдання:			
-	-		
Вид контролю: ПМК/іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 27%

для заочної форми навчання- 7,14%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування цін та розробки цінової політики; категорій і механізмів ціноутворення, структури цін. Навчальний матеріал ґрунтується на положеннях сучасної економічної теорії, наукових розробках закордонних учених, законах та нормативно-правових актах, що діють в українській економіці.

Головним завданням дисципліни є розкриття:

- теоретичних засад ціноутворення;

- вивчення сучасних методик, способів ціноутворення;
- набуття практичних навичок по використанню цін;
- розрахунки цін на продукцію промислового виробництва в умовах ринку.
- методики формування цін та її окремих елементів;
- сутності методів ринкового ціноутворення;
- особливостей установлення цін на зовнішньому ринку;
- методологічних підходів до розробки цінової політики та стратегії підприємства;
- цілей і методів державного регулювання цін та його впливу на економічні процеси.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- класифікацію цін за певними ознаками;
- основи ринкового ціноутворення;
- склад ціни та методи ціноутворення;
- види торгових знижок та надбавок;
- особливості ціноутворення на зовнішніх ринках та в різних галузях економіки.

вміти: застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 2

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади ринкового ціноутворення

Тема 1. Теоретичні основи ціни.

Ціна як економічна категорія в умовах ринку. Функції ціни. Методологічні основи ціноутворення. Теорії, що визначають цінність товару. Система цін в економічному середовищі.

Тема 2. Основи ринкового ціноутворення.

Ціноутворення на ринках факторів виробництва.

Формування попиту і пропозиції факторів виробництва. Рівноважна ціна на ринку факторів виробництва. Економічна рента. Ціна капітальних активів.

Ринковий попит і його еластичність. Функція й еластичність пропозиції. Рівноважна ціна. Рівноважний обсяг. Державний вплив на ринкову рівновагу. Фактори, що впливають на рівень цін.

Тема 3. Види цін і тарифів.

Класифікація цін. Суть та види цінових знижок. Вплив знижок на фінансовий стан підприємства. Біржові ціни.

Тема 4. Склад ціни та формування її елементів.

Склад і структура ціни. Оптові та роздрібні ціни на товари. Визначення прибутку в ціні. Формування товарних податків у ціні. Націнки посередників в ціні товару.

Тема 5. Витрати виробництва і максимізація прибутку.

Поняття витрат і їх види. Визначення витрат для цілей ціноутворення. Взаємозв'язок між витратами й обсягом виробництва. Умова максимізації прибутку при незмінному рівні цін.

Змістовий модуль 2. Методичні засади ринкового ціноутворення**Тема 6. Методи ціноутворення. Торгові знижки і надбавки.**

Методи визначення цін на підставі витрат виробництва. Ринкові методи визначення цін. Параметричні методи ціноутворення. Суть та види цінових знижок. Вплив знижок на фінансовий стан підприємства. Уцінка товарів.

Тема 7. Цінова політика і стратегія підприємства.

Сутність, мети й роль цінової політики. Формування цінової політики. Цінові стратегії підприємства.

Тема 8. Державне регулювання ринку і цін.

Цілі та призначення державного регулювання цін і тарифів. Форми і методи державного регулювання цін. Організація контролю за цінами з боку держави. Повноваження органів державного регулювання цін. Відповідальність за порушення державної дисципліни цін. Досвід регулювання цін у країнах світу.

Тема 9. Ціноутворення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Види зовнішньоторговельних цін. Установлення цін на експортно-імпорту продукцію. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність країни на світовому ринку й рівень цін. Взаємозв'язок цін світового й внутрішнього ринку. Умови постачання товарів у зовнішній торгівлі та антидемпінгова політика.

Тема 10. Ціноутворення в різних галузях економіки.

Особливості розрахунку відпускної ціни на підприємствах легкої промисловості. Особливості розрахунку відпускної ціни на підприємствах харчової промисловості. Класифікація цін на продукцію в сільськогосподарському виробництві. Методичні підходи до визначення ціни на сільськогосподарську продукцію. Ціноутворення у сфері побутового обслуговування населення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади ринкового ціноутворення													
Тема 1. Теоретичні основи ціни.	14	2	2	-	-	10	29,5	1	0,5	-		14	
Тема 2. Основи ринкового ціноутворення	14	2	2	-	-	10				-		14	
Тема 3. Види цін і тарифів	14	2	2	-	-	10	15	0,5	0,5			14	
Тема 4. Склад ціни та формування її елементів	14	2	2	-	-	10	15	0,5	0,5			14	
Тема 5. Витрати виробництва і максимізація прибутку	14	2	2	-	-	10	15,5	1	0,5			14	
Змістовий модуль 2 Методичні засади ринкового ціноутворення													
Тема 6. Методи ціноутворення. Торгові знижки і надбавки	12	1	1	-	-	10	15	0,5	0,5	-	-	14	
Тема 7. Цінова політика і стратегія підприємства.	14	2	2	-	-	10	29,5	1	0,5	-	-	14	
Тема 8. Державне регулювання ринку і цін.	17	1	1	-	-	15				-	-	14	
Тема 9. Ціноутворення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.	17	1	1	-	-	15	15	0,5	0,5		-	14	

Тема Ціноутворення в різних галузях економіки.	10. 20	1	1	-	-	18	15,5	1	0,5	-	14
Разом за змістовим модулем 2	150	16	16	-	-	118	150	6	4	-	140
Усього годин	150	16	16	-	-	118	150	6	4	-	140

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні основи ціни	2	0,5
2	Основи ринкового ціноутворення	2	
3	Види цін і тарифів	2	0,5
4	Склад ціни та формування її елементів	2	0,5
5	Витрати виробництва і максимізація прибутку	2	0,5
6	Методи ціноутворення. Торгові знижки і надбавки	1	0,5
7	Цінова політика і стратегія підприємства	2	0,5
8	Державне регулювання ринку і цін	1	
9	Ціноутворення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.	1	0,5
10	Ціноутворення в різних галузях економіки	1	0,5
	Усього годин	16	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні основи ціни	10	14
2	Основи ринкового ціноутворення	10	14
3	Види цін і тарифів	10	14
4	Склад ціни та формування її елементів	10	14
5	Витрати виробництва і максимізація прибутку	10	14
6	Методи ціноутворення. Торгові знижки і надбавки.	10	14
7	Цінова політика і стратегія підприємства	10	14
8	Державне регулювання ринку і цін	15	14
9	Ціноутворення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.	15	14
10	Ціноутворення в різних галузях економіки	18	14
	Разом	118	140

7. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено виконання індивідуального завдання.

8. Методи навчання

Лекції (передбачають докладне викладання матеріалу. Комплекс лекцій являє собою цільну структуру, основу на взаємодії безпосередньо лекцій із самостійним опануванням матеріалу та перманентному зв'язку між викладачем та студентом. Поточний контроль якості засвоєння теоретичного матеріалу інтегрований в структуру лекцій).

Практичні заняття (проводяться як групові із розглядом типових задач на практичне застосування економічної оцінки. Поточний контроль, а саме – перевірки навичок з розв'язання задач, проводиться безпосередньо на заняттях як робота за індивідуальними завданнями та захист результатів).

9. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних рівня занять і має на меті перевірку підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форми поточного контролю: опитування, самостійна робота, тестові контрольні роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій. Укладач І.О.Пригара.

12. Рекомендована література

Базова

1. Шкварчук Л. О. Ціни і ціноутворення [Текст] : навчальний посібник / Л. О. Шкварчук. – 2-ге видання, виправлене. – К. : Кондор, 2004. – 214 с.
2. Колесников О. В. Ціноутворення [Текст] : навчальний посібник / О. В. Колесников. – 3-є видання, виправлене і доповнене. – К. : ЦУЛ, 2007. – 144 с.

Допоміжна

1. Тормоса, Ю. Т. Ціни та цінова політика [Текст] : навчально-методичний посібник / Ю. Т. Тормоса. – К. : КНЕУ, 2006. – 91 с.
2. Основи ціноутворення [Текст] : навчальний посібник / за ред. Н.І.Верхоглядова. – К. : Кондор, 2007. – 252 с.

**РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО – РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Ціноутворення»**

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150год/5 кред.; Лк – 16год.; пр. – 16год.; ПМК.
2. **Організація навчального процесу:** _семестрів викладання – 1; модульних циклів – 2.
3. **Шкала оцінювання:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
а) виконання завдань на практичних заняттях:

2 модуль

- тестування 4бали * 8 = 32 бали;
- опитування 4бали * 8 = 32 бали;
- контрольна робота 10 * 2= 20 балів;
- атестація – 16 балів.

5. Підсумок рейтингових балів за мод. циклами (при позитивному оцінюванні):

2-ий модульний цикл: (8 лк., 8 пр. занять)

60 ...100 балів.

6. Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п.5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

1. **ІРС** за розкладом занять використовуються для консультаційної роботи (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п.6.

8. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента: оцінювання відповідно до отриманих за семестр рейтингових балів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	ВІДМІННО	5(відмінно)	$0,90R \leq RD < 1,00R$	$90 \leq RD < 100$
B	ДУЖЕ ДОБРЕ	4(добре)	$0,82R \leq RD < 0,89R$	$82 \leq RD < 89$
C	ДОБРЕ	4(добре)	$0,74R \leq RD < 0,81R$	$74 \leq RD < 81$
D	ЗАДОВІЛЬНО	3(задовільно)	$0,64R \leq RD < 0,73R$	$64 \leq RD < 73$
E	ЗАДОВІЛЬНО	3(задовільно)	$0,60R \leq RD < 0,63R$	$60 \leq RD < 63$
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО	<u>2(незадовільно)</u>	$0,35R \leq RD < 0,59R$	$35 \leq RD < 59$
F	НЕЗАДОВІЛЬНО	<u>2(незадовільно)</u>	$RD < 0,34R$	$RD < 34$

RD – підсумковий рейтинговий бал за семестр з навчальної дисципліни;

R – шкала оцінювання за семестр з навчальної дисципліни.

- при отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопичуваними рейтинговими балами поточного контролю **34 балів** («FX») студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії);
- при отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопичуваними рейтинговими балами поточного контролю менше 34 балів («F») студент **не допускається** до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування.